

Minneord

Einar Berle (1943–2023)

AV SIRI SANDE

«Dødens bølge kommer til alle, uforutsatt endog for den som forutser den», sier Pindar i sin syvende nemeiske ode. Slik var det med Einars død; jeg hadde ventet den, men ikke så snart.

Einar døde i slutten av august, og det var i slutten av august vi møttes for første gang, for 70 år siden. Vi skulle begge begynne i fjerde klasse på Huseby skole, som lå mellom Røa og Hovseter på Oslos vestkant. Begge kom utenfra, jeg fra Arendal og Einar fra noe så fremmedartet og eksotisk som Pakistan, hvor han hadde bodd et år med sin familie. Vi gikk de fire siste årene i folkeskolen sammen, og vi må vel ha nytt en viss respekt blant våre medelever, for vi ble foreslått av de andre til å være «trafikkpoliti». Iført bandolær skulle vi stå på strategiske punkter i Sørkedalsveien og stoppe biler så skolebarna kunne krysse veien. Dessuten skulle vi patruljere. Vi patruljerte alltid til kolonialbutikken på Hovseter, hvor vi kjøpte og fortærte det som var delikatesser for 1950-årenes barn: loff og bruspulver.

Også i realskolen gikk vi i samme skole, men ikke i samme klasse, og i gymnasiet skiltes våre veier. Einar begynte på det som den gang het naturfaglinjen, for han skulle bli lege som sin far. Etter studier i Freiburg (1962–1968) avla han eksamen med glimrende resultat, og så bar det tilbake til Norge. Einar hadde et stort talent for språk, og han mestret tysk perfekt, til og med hadde han Freiburg-aksent.

Perfekt engelsk snakket han også, for han arbeidet en tid i California.

Som lege spesialiserte Einar seg i gynekologi med vekt på kreft og fødselshjelp. Det var delvis etter råd fra faren, har jeg forstått. Han var spesialist på tuberkulose, men så forsvant jo nærmest tuberkulosen i Norge, så han måtte fortsette som vanlig lungespesialist. Derfor mente han at sønnen ikke burde spesialisere seg så sterkt. Kvinner var det jo alltid nok av, og barn fødte de nokså regelmessig. Det regelmessige liv ble kanskje litt ensformig for Einar. Han arbeidet derfor periodevis i utlan-

Einar Berle (25.6. 1943 – 27.8 2023) in memoriam.

det, i Australia og til og med på Fiji-øyene. Dessuten var han i perioder lege på cruiseskip. Disse møtene med mennesker med forskjellig etnisk og sosial bakgrunn gjorde at han lærte mange forskjellige sykdommer å kjenne, og han ble en glimrende diagnostiker.

Men leserne av *Klassisk Forum* kjenner ikke Einar hovedsakelig som lege, skjønt en del av dem fikk føling med den siden av ham også. Einar var jevnlig med på Norsk klassisk forbunds turer, og hvis noen følte seg dårlige, var han straks på pletten og stilte diagnose. Han hadde også remedier med seg mot de vanligste plagene som magesyke, forkjølelse og lignende. Deltagerne på turene var kanskje ikke klar over hvor heldige de var som kunne reise med egen lege. Vanligvis opplever man noe slikt bare på luksurreiser.

Men hvordan var det at Einar kom inn i den klassiske verden? Det skjedde ved at vi to tilfeldigvis møttes på gaten en gang i den senere halvdel av 1970-årene (jeg husker ikke presis året). Vi fortalte hva vi holdt på med, og jeg sa at jeg underviste i klassisk arkeologi ved Universitetet i Oslo. «Det høres morsomt ut», sa Einar, «det skulle jeg gjerne ha studert.» «Men hvorfor begynner du ikke, da?» spurte jeg. Einar holdt den gangen på med en doktorgrad, så han var ikke en lege som var overrent av pasienter. Einar mente at han var for gammel, men jeg sa at det var han slett ikke. Klassisk arkeologi dannet den gangen et eget institutt sammen med kunsthistorie, og sistnevnte fag var populært hos damer i satt alder. Den daværende professor i kunsthistorie, Per Palme, var en utpreget elitist som ikke likte at folk studerte kunsthistorie bare for moro

skyld, så etter hvert fortrakk damene over til klassisk arkeologi, hvis professor Axel Seeberg var en meget tolerant mann. Det endte med at Einar begynte å studere, og han tok etter hvert mellomfag både i klassisk arkeologi og kunsthistorie, og sammen med deler av legestudiet, blant annet latin, fikk han nok poeng til å kunne kalle seg cand. mag.

Per Palme hadde merket seg Einars talenter, og foreslo at han skulle ta magistergraden i kunsthistorie. Palme hadde samlet materiale om Rembrandts berømte maleri «Doktor Tulps anatomiforelesning», for han mente at doktor Tulp hadde oppdaget blodomløpet. Når han pirket i underarmen til liket som lå foran ham, var det for å vise tilskuerne pulsåren. Einar fant imidlertid snart ut at Palmes tese var gal, så han ble ikke magister i kunsthistorie likevel. I stedet ble det doktorgrad i medisin.

Einar var dyktig til å kombinere sine medisinske og arkeologisk-kunsthistoriske interesser. Medlemmene av Norsk klassisk forbund har hatt glede av hans foredrag på møter samt hans artikler i *Klassisk Forum*. Han underholdt oss med beretninger om de mange merkelige svangerskap og fødsler i den antikke mytologi, samt de greske og romerske guders seksualliv. For dem omfattet «pan-seksualitet» både dyreplante- og mineralriket. Einar var naturligvis særlig opptatt av de antikke legugeder samt deres kristne arvtagere, legehjelgene.

Einars kolleger fikk også glede av hans interesse for oldtiden. Under mottoet «Du skal ikke ha andre guider enn meg» ledet han grupper av interesserte kolleger rundt omkring i Europa til mål

som hadde både medisinsk og turistmessig interesse. Da han i moden alder giftet seg og stiftet familie, tok han med kone og barn til steder hvor han selv hadde vært i yngre år. Heldigvis lå mange av disse favoritt-stedene i områder hvor det var muligheter til å drive med ting som også kunne interessere barn, slik som bading. Den store Asklepios-helligdommen på Kos var Einar særlig glad i, og jeg kan ennå huske hans entusiasme da han for første gang besøkte Asklepios-helligdommen i Pergamon.

Selv om det ikke berører Einars virksomhet i Norsk klassisk forbund, synes jeg at jeg må si noen ord om hans kjærlighet til musikk. Han besøkte jevnlig musikkfestivalen i Salzburg (etter hvert sammen med familien), og ved hjelp av en sminkør ved operaen i Bayreuth klarte han å komme seg inn i denne Wagner-helligdommen, selv om det var mange års ventetid for å få et abonnement. Sine musikk-kunnskaper delte han generøst med sine venner, og han klarte alltid å finne frem til mystiske plattformer hvor man kunne høre

opera og annen klassisk musikk. Han hadde selv bestemt hva som skulle spilles i hans begravelse slik at han kunne seile ut av den jordiske tilværelsen og inn i evigheten på strømmer av Bach. Einar hadde det vondt i sine siste leveår, og han ble fysisk nokså svekket. Intellectet var imidlertid like skarpt som før, og når vi snakket sammen i telefonen, kom han alltid med interessante svar og kommentarer, ofte med en liten ironisk snert. Det er disse kommentarene jeg personlig vil savne mest. Fremdeles griper jeg meg selv i å tenke: «Dette må jeg spørre Einar om», eller «Dette må jeg vise Einar», og så er det ingen mottager lenger.

Skal jeg slutte med å lyse fred over Einars minne? Jeg vet ikke riktig, for fred i betydningen «fred og stillhet» eller «fred og ro» er likesom ikke Einar. Han var en urolig sjel, men samtidig en glad gutt, full av interesser og pågangsmot, og entusiastisk over å oppleve noe. Det er slik jeg vil huske ham, og jeg håper de av leserne som opplevde ham, vil ha de samme minnene.

siri.sande@roma.uio.no